

biči apsolutno i totalno jugoslovenska, te da kod toga ne sme ni po kojem obziru zavisiti ni od koga, ni od koje strane, ni trunkel! Po našem mišljenju je Jugoslovensko Sokolstvo moralo da bude čuvarom, braniteljem i zaštitnikom jugoslovenskog jedinstva (kao preteče slovenskog jedinstva) i jugoslovenske istine, pa makar nasuprot svemu i svima što su na smetnji. Bez te istine videli smo jugoslovenski život famo gnjio, propao! U tu istinu jugoslovensku za Sokolstvo je bio fundamentom jedan jezik i to srpsko-hrvatski. To mora odmah jasno, bezobzirno i čisto da se rekne i istakne, da se u pravcu prema svetlosti iskorači i istupi što se dalje može. Jer će da dođe vreme reakcije i puzanja, i naši putevi u svetlost biće za duže vreme zavijeni u tamu, i naše mlade sestre i braća neće sve tako videti lepo i jasno i istinito kao sada...»

Svršavam svoje kritičke primedbe dr. V. Novakovoj Antologiji jugoslovenske misli i narodnog jedinstva. Kod svijju nedostataka moram ipak priznati, da je uvaženi gospodin profesor uložio u svoje delo mnogo truda i vremena i nadam se, da će, ako dođe do drugog izdanja, isto popuniti i opremiti kritičnim uvodom. Moraće da izostavi »misli« svih onih, koji nisu bili ni preteče, ne vesnici a još manje stvariooci Jugoslavije, jer isticanjem malenkosti potiskuju se u pozadinu važniji događaji i istoričar može zbog toga da izgubi crveni konac procesa našeg oslobođenja i ujedinjenja. Isticanje malenih događaja krivo je, što se danas sve više i više pojavljuju sitni ljudi, koji traže neke naročito privilegovane položaje u našoj državi, tvrdeći da su oni pravi Jugosloveni, a u dokaz svojih zasluga za Jugoslovenstvo naročito naglašavaju važnost sitnih događaja. Došlo je čak tako da-

leko, da se ti sitni ljudi, među kojima ih ima mnogo sa vrlo sumnjivom nacionalnom prošlošću, organizuju u grupe, koje svima prete i to samo s namerom, da oni mogu što pre da dodu na razna visoka ili unosna mesta.

Malo veću pažnju moraće gospodin profesor da posveti jugoslovenskom pokretu kod Slovenaca, jer su i oni, iako maleni po broju mnogo doprineli ostvarenju jugoslovenske misli i narodnog jedinstva. Pošto je autor »Antologije« izostavio puno vrlo važnih događaja i osoba¹⁹ iz jugoslovenskog pokreta kod Slovenaca, što sumnjam, da je uradio »zbog obimnosti prikupljenog materijala«, rešio sam, da napišem kritične primedbe »Antologiji« i time da skrenem pažnju na glavne nedostatke.

Nadam se, da će »Antologija« naići na odziv, kakav ga ona želi i da će skoro doći do drugog, posve ispravljenog (i u pogledu pogrešaka u slovenačkim tekstovima!) i popunjenog izdanja, što će biti svim iskrenim Jugoslovenima u ponos, a istorijskoj nauci u korist.

Vekoslav Bučar.

Kako so kopali v Stehanji vasi pri št. Lovrencu na Dol. zaklad.

Dobro uro hoda od št. Lovrenca je podružnica povišanja sv. Križa v Stehanji vasi. Cerkvica je, kolikor se da dognati, najstarejša v tukajšnji župniji, saj ima zunaj cerkve na strani proti vasi na steni gotsko letnico 1449 in tudi gotski prezbiterij. Pod cerkvijo vodi pot v vaš in pod to potjo je dolinica, ki ji pravijo Anžlova dolina. Tik ob poti v tej dolinici pa stoji star opuščeni čebelnjak. In pod tem čebelnjakom pa je, kakor pripoveduje stara

¹⁹ N. pr. dr. Niku Županića, kojega spominju skoro svi noviji istoričari i državnici, čak i Masaryk i Beneš u svojim memorailima, kao i M Pavlova u svojoj knjizi o Jugoslovenskom Odboru

pravljica, zakopan zaklad. Drugi pa vedo zopet povedati, da je tudi nad potjo proti cerkvi zakopan zaklad. Ponoči so ljudje nekdanj večkrat videli, da je na tem mestu pod potom zaklad »cvetel«. Pred kakimi 60 leti pa sta se ojunčila dva fanta Martin Fink in Luka Fortuna, da gresta zaklad kopati in vzdignit. To sta poskusila ponoči med 11. in 12. uro. Naredila sta najprvo okrog prostora, kjer naj bi bil zaklad, ris, pokopila ves prostor z blagoslovljeno vodo in začela kopati. Komaj pa sta začela s kopanjem, se je kar naenkrat pojavil zunaj risa črn psiček, ki se je neprenehoma zaganjal v nju, pa samo do risa, čez ni mogel, ker je bil prostor blagoslovljen. Ob enem pa sta slišala kopača, da so tekali po ulici od križa ob potu proti vasi konji in sicer brez glav, ki so silno rezgetali in hrskali in z nogami kresali, da se je videl ogenj. Pa sta le še dalje kopala in prikopala tako daleč, da sta že čutila lonec z zakladom. Kar naenkrat pa ju je objel tak strah in groza radi vednega zaganjanja psička proti njima in rezgetanja konj in ognja, da sta vse popustila in zbežala domov. Zaklad pa se je pogreznil še sedemkrat globlje v zemljo.

I. Šašelj.

Mihajlo Pupin, Od pastirja do izumitelja, II. del. S pisateljevim dovojenjem prevel Pavel Brežnik, izdala Vodnikova družba, Ljubljana 1932. — S to knjigo smo dobili v slovenskem prevodu celotno avtobiografijo slavnega našega rojaka. V tem delu nam nadaljuje pripovedovanje o svojem studiju v Cambridgeu, opiše nam studij v Berlinu in nato svoje učiteljsko in znanstveno delovanje na univerzi Columbiji. Čeprav je v knjigi razložena vsa moderna teorija o elektriki in svetlobi, je vseskozi razumljiva tudi za poprečnega čitatelja. Pisatelj opisuje

silno zanimivo vse, česar se poloti, pa naj bo že razvoj in dvig nemške države, problem narodnega sovraštva v Evropi, vprašanje znanstvenega studija na ameriških univerzah, ameriški idealizem ali pa njegovo pojmovanje božanstva in sveta. Skozi vrsto teh zanimivih vprašanj nas pa vodi kot rdeča nit dogodek za dogodkom iz avtorjevega življenja. Ta knjiga je imela v izvorniku in v prevodih v raznih jezikih povsod zelo velik uspeh, enako tudi prvi del v slovenskem prevodu. Prepričani smo, da bo vsakdo, ki ga je prečital, segel tudi po drugem delu in ga prebiral z istim zanimanjem kakor prvega. Prevajalec pri mestoma zelo težkem besedilu ni imel lahkega dela, a je svojo nalogo častno rešil: popularni izvornik je podal v poljudnem, lahko razumljivem jeziku. Ž.

František Pospíšil: Etnologické materiále z Jihozapadu U. S. A. (Antropogeografické hodnocení studijné cesty k SW-Indiánům na podklade přírodovědeckém.) Díl I. Brno 1932. S. 256.

G. dr. F. Pospíšil, direktor Pokrajinskog muzeja u Brnu putovao je 1930 i 1931 po Sjedinjenim državama radi nacionalne propagande a ujedno i radi studija. Tako je za predmet svojih studija odabrao Indijance u jugozapadnom delu američke unije (SW), u državama Arizona i Novi Meksiko, jer su ti Indijanci očuvali svoju staru kulturu. Iz te oblasti pisac je doneo u Čehoslovačku mnogo etnološkog materijala i knjiga. Napisao je i delo u kom je izneo rezultate svojih posmatranja i proučavanja kod pomenutih Indijanaca. Delo je zamišljeno u dve knjige. Izišla je prva. U njoj je najpre izneta antropogeograska karakteristika proučavane oblasti: izloženi su svi geografski činiooci koji su od značaja i od uticaja na život i kulturni razvitak Indijanaca na američkom Jugozapadu, a u tom odeljku su i podaci o raspro-